

Lietuvos Respublikos Seimo kultūros komiteto pirmininkui p. Vytautui Juozapaičiui,
Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkei dr. P. Vaidutei Ščiqlienei,
Lietuvos Respublikos kultūros ministrui p. Simonui Kairiui,
Kultūros paveldo departamento prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos direktoriui p. Vidmantui Bezarui,
Klaipėdos miesto merui p. Arvydui Vaitkui,
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai

Žiniai:

Lietuvos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriui p. Linui Pernavui,
Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriui p. Rolandui Kiškiui,
Kultūros paveldo departamento prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Klaipėdos teritorinio skyriaus vedėjui p. Almantui Mureikai,
Plėtotojui UAB „Eriadas“,
Architektūros įmonei UAB „Unitectus“,
Architektūros įmonei UAB „Uostamiesčio projektas“,
Architektūros įmonei UAB „A 405“

Raštas išsiųstas el. pašto adresais, pagal adresatų sąrašą

REZOLIUCIJA

*DĖL KLAIPĖDOS MIESTO BASTIONINIŲ ĮTVIRTINIMŲ KOMPLEKSO (U. K. 10457) IR SENAMIESČIO (U. K. 16075) KULTŪROS PAVELDO NIOKOJIMO/ŽALOJIMO (toliau – **Rezoliucija**)*

2024 m. gegužės 5 d.
Klaipėda

2024 m. balandžio 25 d. Klaipėdoje, prie Klaipėdos miesto savivaldybės, adresu: Liepų g. 11, 92138 Klaipėda, organizuojama pilietinė akcija – piketas „SUTRAMDYKIME SENAMIESČIO ŽALOTOJUS“. Minėto piketo dalyviai reikalauja apginti viešąjį interesą: sustabdyti istorinio gyvenamojo namo Bangų g. 11, Klaipėdoje griovimo darbus bei siekia keisti Klaipėdos senamiestį (toliau – **Senamiestis**) žalojančius planus. Tokia piketo dalyvių pozicija grindžiama žemiau nurodytais argumentais.

- (a) Klaipėdoje, adresu Gluosnių g. 1, UAB „Eriadas“ (toliau – **Projekto vystytojas**) įsigijo žemės sklypą, kuriame pradėjo vystyti gyvenamosios paskirties būstų projektą „Bastionų namai“ (toliau – **Projektas**). Projekto vystytojas architektūrinei idėjai išrinkti ir kvartalo koncepcijai sukurti paskelbė viešą architektūrinį konkursą bei projekto internetinėje svetainėje surengė balsavimą kuriame kvietė miestiečius jame dalyvauti. Miestiečių balsai nulėmė, kad UAB „Unitectus“ konkursui pateiktas projektas „Pelenynas“ sulaukė mažiausiai balsų, pelnė mažiausiai miestiečių simpatijų ir gavo daugiausiai kritikos tiek dėl savo išvaizdos, tiek dėl urbanistinių sprendimų, tiek dėl dermės su Klaipėdos senamiesčio formomis ir jo istorija, tačiau jo paties surengto konkurso balsavimo rezultatus Vystytojas ignoravo.
- (b) Teritorija, kurioje vystomas Projektas, yra priskirta Klaipėdos tvirtovės kompleksui. Šis kompleksas - išskirtinis Europos karinio paveldo pavyzdys Lietuvoje. Jis darė

įtaką išlikusiai Klaipėdos senamiesčio bei gretimybių urbanistikai. 1626 m. tvirtovės plėtrai buvo atiduota rytinė XVI a. užstatyto miesto dalis su gretimybėmis. XVIII a. tarp ir šalia gynybos struktūros susidarė istorinis priemiestis - „Pelenynas“. „Bastionų namų“ projekto vykdymas tiesiogiai žalotų ne tik tvirtovės komplekso išorinius elementus, bet ir turėtų itin neigiamą vizualinį poveikį Klaipėdos senamiesčiui. Vystant Projektą užstatoma teritorija, pagal istorinius duomenis, buvo užrašyta (perduota) miestui dar 1571 m., todėl tai yra nedaloma Senamiesčio dalis. Leidžiant vykdyti Projektą, yra sudaromos sąlygos ne tik sunaikinti išlikusius artefaktus, neatkurti vertingos urbanistinės struktūros (pvz., senojo gatvių tinklo), tačiau ir tipiniais daugiaaukščiais užgožti svarbias Klaipėdos senamiesčio panoramas bei nutraukti istoriškai susiklosčiusius vizualinius ryšius nuo Dangės bei gynybinio pylimo fosos pakrantės į Gluosnių, Bangų gatvę ir seniausio krašto (pilies) malūno kompleksą (Gluosnių skg. 2) bei atvirksčiai. Projekto vystytojas UAB „Eriadas“ nedidelėje (3,4611 ha arba 34 611 kv. m) teritorijoje ketina sutalpinti 15 penkių-šešių aukštų daugiabučių, įkurdinti apie 1500–2000 naujakurių. Prie statomų daugiaaukščių pastatų būtų parkuojama apie 1000 transporto priemonių.

- (c) Iš vystomo Projekto koncepcijos akivaizdu, kad Projekto vystytojas beatodairiškai pirmenybę teikia Projekto pelningumui, užstatymo tankinimui ir intensyvumui, o ne architektūrinei kokybei, statinių derinimui su istorine aplinka ir kultūros paveldo vertybėms. Drastiška intervencija ir brutalių architektūrinių formų dominavimas tiesiogiai atribos, o ne integruos statinius į Klaipėdos miesto senamiesčio aplinką, naikins savastį ir autentiškumą, mažins patrauklumą ir vandens panaudojimo rekreacijai galimybes.
- (d) Atkreiptinas dėmesys, kad prie tokių destruktivių ir žalojančių veiksmų šioje jautrioje teritorijoje, galimai, prisideda ir Klaipėdos miesto savivaldybė. Būtent jos iniciatyva planuojama sunaikinti dar XVII–XVIII a. išorinį tvirtovės gynybinį žiedą fiksuojančią infrastruktūrą bei vieną seniausių pastatų Bangų gatvėje (Bangų g. 11). Toks, atvirai ignoruojantis viešąjį interesą ir neatsakingas elgesys, vyksta teritorijoje adresais Gluosnių g. 1, Bastionų g. 8, Bangų g. 11 ir aplink, teritorijoje kurioje vienas iš žemės sklypų nuosavybes teise priklauso valstybei, o antrajame sklype valstybė yra bendrasavininkė.
- (e) Taip pat kyla nemažai klausimų dėl derinančių planavimo dokumentus konkrečių tarnautojų Klaipėdos miesto savivaldybėje bei Kultūros paveldo departamente prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos atsakomybės dėl pavesto valstybės, savivaldybės turto ir lėšų naudojimo tikslingumo ar net galimo privačių bei viešų interesų supainiojimo. Konkrečiai: planuojama Bastionų tilto realizacija akivaizdžiai pablogins Liepų ir Danės gatvių vadinamojo žiedo bei Klaipėdos senamiesčio rytinės dalies klaipėdiečių gyvenimo kokybę, taip, tarsi, perkeliant valdininkų tariamą problemą nuo Tiltų g. į gretutines Senamiesčio rytinės dalies gatves. Todėl bet koks Bastionų tilto atsiradimas brutaliai sunaikins Klaipėdos senamiesčio rytinės dalies urbanistinę struktūrą (Butsargių g., Baltikalnio g., Bangų g., Gluosnių g.) ir darys žalą Klaipėdos istorinės miesto dalies, vadinamos Naujamiesčiu (kodas 22012), kultūros paveldo vertei.
- (f) Pažymėtina, kad Projekto vystytojas ir Klaipėdos miesto savivaldybė ignoruoja iki tol atliktus Klaipėdos tvirtovės komplekso, „Pelenyno“ priemiesčio tyrimus, o remiasi Projekto vystytojo „Eriadas“ užsakymu atliktais neskaidrios reputacijos, liūdnei pagarsėjusios UAB archeologų bei intervenciją instrumentalizuojančiais

architektų – urbanistų tyrimais ir iš jų sekančiomis rekomendacijomis. „Pelenyno“ atveju pasistengta planuojamą teritoriją „vertinti“ iš toli nuo jos esančių vertikalių, kai ši jautri vieta absoliučiai nesimato ir ignoruoti akivaizdžią vizualinę taršą nuo upės, Bastiono pylimo, Gluosnių skg., Gluosnių ir Bangų gatvių. Projekto realizacija, sąmoningai tendencingas kultūros paveldo vertes iškraipantis pseudotyrimas prieštarauja Venecijos chartijos (Tarptautinė paminklų ir jų kompleksų konservavimo ir restauravimo chartija) nuostatomis ir kitiems svarbiems paveldo apsaugos tarptautinės teisės aktams.

Atsižvelgiant į anksčiau išsakytą rezoliucijos tekstą, reikalaujame:

- 1. Užtikrinant viešąjį interesą: sustabdyti istorinio pastato Bangų g. 11, Klaipėda griovimą, o Kultūros paveldo departamentą - pritaikyti papildomas apsaugos priemones jo išsaugojimui. Nutraukti sisteminį pobūdį įgijusį Klaipėdos senamiesčio urbanistinės struktūros žalojimą.*
- 2. Iš atsakingų institucijų: priminti Klaipėdos savivaldybės samdomiems ir politinio pasitikėjimo tarnautojams, kad Bangų g., Gluosnių skg., Baltikalnio g., urbanistinė struktūra yra valstybės saugoma Klaipėdos senamiesčio dalis. Mažinant planuojamo transporto srauto žalingą poveikį senamiesčiui - įpareigoti jį nukreipti ne per Bangų g. 11, Klaipėda, o alternatyviais maršrutais: tarp Bangų g. 23 ir Bangų g. 25, Gluosnių skersgatviu arba kaip buvo numatyta dar iki 1991 m. – permetus tiltą ties Garažų g. (Klaipėdos autobusų parko teritorija).*
- 3. Valstybinių institucijų: informuoti už viešojo intereso gynimą atsakingas teisėsaugos struktūras, dėl galimų procedūrinių pažeidimų, viešų bei privačių interesų supainiojimo ir galimo lėšų išvaistymo Klaipėdos savivaldybėje, vadinamojo Bastionų tilto bei „Bastionų namai“ planavimo – projektavimo metu.*
- 4. Teritorijai tarp Bangų gatvės, Jono kalnelio, Dangės upės ir Gluosnių skersgatvio suteikti Klaipėdos senamiesčio istorinio priemiesčio statusą (Klaipėdos senojo miesto vieta su priemiesčiais, kodas 27077), nes iki 1626 m. čia buvo miesto dalis, iki XIX a. – Klaipėdos tvirtovės dalis ir poveikio zona, nuo XVIII a. vadinta „Pelenynu“. Gausi kartografinė medžiaga leidžia identifikuoti XVII–XIX a. teritorijos gatvių tinklą ir išlikusius jo elementus, užstatymo pobūdį, o ikonografija liudija čia stovėjusių išskirtinių statinių formas bei charakterį.*
- 5. Inicijuoti kokybiškus Klaipėdos senamiesčio ir jo artimos aplinkos, susijusios su Klaipėdos tvirtovės kompleksu (bastionais, raveliniais, fosa, išoriniais įrenginiais, senesnio užstatymo elementais) istorinius – urbanistinius tyrimus, įtraukiant tendencingai ignoruojamus naujausius istorinių šaltinių duomenis, istorinę ikonografiją ir kartografiją. Jų pagrindu parengti šios Klaipėdos senamiesčiui reikšmingos teritorijos bei viso karinio paveldo komplekso išryškinimo, išsaugojimo, įgalinimo, integravimo koncepciją ir užtikrinti įgyvendinimą Klaipėdos savivaldybėje, integruojant į privalomus planavimo dokumentus.*
- 6. Suburti darbo grupę Klaipėdos senamiesčio ir viso karinio paveldo komplekso išryškinimo, išsaugojimo, įgalinimo, integravimo koncepcijai parengti, įtraukiant ne tik institucijų bei suinteresuotus paveldo apsauga visuomenės deleguotus nepriklausomus specialistus.*
- 7. Siekiant išsaugoti svarbias Klaipėdos senamiesčio panoramas bei istoriškai susiklosčiusius vizualinius ryšius nuo Dangės upės bei gynybinio pylimo fosos pakrantės į Gluosnių, Bangų gatvę ir Seniausio krašto (pilies) malūno kompleksą (Gluosnių skg. 2) bei atvirkščiai, atsakingas institucijas įpareigoti Projekto vystytoją neužgožti šių vertybių masyviais tūriais, tankiu, drastišku užstatymu, o architektūrinės formas, medžiagiškumo raišką, proporcijas, aukštumą - derinti prie gretimos istoriškai susiklosčiusios aplinkos.*

8. *Atšaukti Projekto vystytojo parengtus planus ir reikalauti iš jo, kad būtų paskelbtas naujas architektūrinis konkursas, atsižvelgiant į reikalavimus parengus Klaipėdos senamiesčiui reikšmingos teritorijos bei viso karinio paveldo komplekso išryškavimo, išsaugojimo, įgalinimo, integravimo koncepciją.*
9. *Vykdamas „Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais“, užtikrinti suinteresuotos kultūros paveldo išsaugojimu visuomenės savalaikį informavimą ir įtraukimą į visas svarstymo bei sprendimų priėmimo stadijas.*

Atsakingų institucijų ir kitų adresatų, kuriems buvo išsiųsta ši Rezoliucija, atsakymo lauksime piketo „SUTRAMDYKIME SENAMIESČIO ŽALOTOJUS“ organizatoriaus, tai yra asociacijos „Klaipėdos miestiečių draugija“ elektroniniu paštu: info@klaipedensis.lt iki **2024 m. gegužės 5 d.**

PRIDEDAMA:

1. Pilietinės akcijos dalyvių parašai, kurie buvo rinkti nuo š. m. balandžio 25 d. iki gegužės 5 d.